

ANKARA NOTLARI

MUSTAFA EKMEKÇİ

TF 50886

Unutulmayanlar...

Hafta içinde bir gün, *Cavit Orhan Tütengil*'in ölüm yıldönümü ilanını görüverdim Cumhuriyet'te; onu yeni yitirmişiz gibi yandı yüreğim. Uzun süre, ölümü üstüne yazı yazmaya varmadı elim. *İlhan Erdost* da öyle. Bilir Muzaffer; bırakınız yazmayı, "Onur"ya da "*İlhan İlhan*" kitabevinin önünden geçemiyordum. Tütengil'in, yüzükoyun yıkılmış, önünde kitap dolu çantasıyla çekilen son resmini kimse unutmayacak.

"Ankara Notları" ilk, "Yeni Ortam" gazetesinde başladı. İstanbul'dan Oya, bir gün teleksle şu notu geçti:

— *Burada, Ankara Notları'nın tiryakileri var. Bunlardan biri de Cavit Orhan Tütengil.*

Tütengil'in de benzer bir notu vardı anımsadığım. Yorgunluğumu unutmuşum...

Engin gönüllülüğü yanında; dikbaşı diyebileceğim, isyancı bir yönü de vardı. Türk dilinin yılmaz bir savaşçısıydı Tütengil.

Hafta sonunda, pazar günü, *Necdet Bulut*'un ölüm yıldönümüydü. Karşıyaka'ya gittik. Çiçekler kondu. Gelenler kalabalıktı. *Server Tanilli* telefon edip, "*Necdet Bulut'a benim için de bir kırmızı gül koyun*" demiş. *Varlık Özmenek*, "*Bu kırmızı gül onun*" dedi. "Bilim ve Sanat" dergisi, *Necdet Bulut* için bir sayfa ayırmış, sayfada *Necdet Bulut*'la ilgili, *Güney Gönenç*'in 11 Aralık 1978'de yaptığı konuşmasını yayımlamıştı. *Güney Gönenç*, konuşmasının bir yerinde şöyle diyordu:

"*Güzel bir insandı. Gözlerinden hayat fışkırırdı. Yaşama, yaşanılmaya değer bir yaşama ne kadar derinden bağlıydı. Onu da "Faşizm can havliyle son debelenmelerini yaşıyor" aldatmacasının beslediği sisli ortamda, sıranın kendilerine gelmeyeceği umuduyla, ya da sıranın kendilerine ne zaman geleceği korkusuyla yaşayanların görmekten gelmeye, gözlerden kaçırmaya çalıştıkları planlı faşist katliamın çarkları arasında yitirdik..."*

Gömüt taşlarındaki dizeleri okurum; bu, dedelerimden, soyumdan birinin, *Firenk Mustafendi*'nin, gömüt taşlarına dörtlülükler yazmasından mı gelir bilmiyorum. Belki de içimden, "*Hangi dizeler dedemin acaba?*" diye geçirmişimdir. Ama o daha çok İstanbul'da, bir de Konya'da yazmış "*mezar taşı şiirleri*" ni.

Necdet'in gömütünün bir alt başında, 12 Mart'ta asılan üç gençin gömütleri var. Anımsıyorum, *İsmet Paşa* az mı çırpınmıştı: "*Asmayın bu çocukları, bunları asarak bir yere varamazsınız*" demeye getiriyordu. Ölüm cezaları Meclis'te oylanırken, kınalarının parmakları tavana değiyordu, diye yazdım. Kimi gününlerin gömütlerinin taşları kırılmış, sonradan onarılmış. Gömütler bakımlı gibi, güller dikilmiş, bilmediğim ellerce. Gömütlere, mezarlara bakmak insanlık görevidir.

Ben görmedim, başka arkadaşlarım görmüş. Bir gömütte şu dizeler varmış:

"*Hain tuzaklarda, kan uykularda/Vurulduk ey halkım unutma bizi!*" Altındaki tarih; Sivas 1958. Kimmiş acaba? Ne zaman ölmüş?

Yaşadığımız Gençlik Yılı'nda, gençlerin karartılmış yaşam yüklerini gömütlerinde, taşlarda okumamalıyız, gençlerimize bir ağırlık vermeliyiz...

Ressam *Pertev Boyar*'ın sergisi 3 kasımda Ankara'da Güzel Sanatlar Galerisi'nde Eşref Üren Salonu'nda açıldı. Açılışına gittim. *Pertev Boyar*, 1897'de İstanbul'da doğmuş, 1981'de ölmüş. Asker ressamlardan; 1923'te jandarma subayı olmuş, 1930'da Güzel Sanatlar Akademisi'ne girmiş, *Çallı İbrahim*'le *Nazmi Ziya Atölyelerinde* çalışmış. Ölümünden sonra kızı *Fürüzan Hanım*, babasının resimlerini sergilemek, bu değerli ressamı, yapıtlarını tanımayanlara tanıtmak istemiş. Cumhuriyet'in eski Ankara temsilcilerinden *Özer Öztep* de, *Pertev Boyar*'ın oğlu. *Özer*, "*Üvey babam*" diyor.

— *Kaç kez evlenmiş?* diye sordum:

— *Ohoooo*, diye yanıt verdiler.

Çapkın mıymış yani? Fotoğrafını gördüm, yaşam dolu bir bakışı var. Resimlerin çoğu, bir İstanbul belgeseli gibi. Sergiye gelenler kalabalıktı. Kızı *Fürüzan Hızal*'in de benim de arkadaşım *Samire Akmen*, sergi için İstanbul'dan gelmişti. Gelgelim, ressamlardan, sanat yazarlarından pek kimse yoktu. Serginin açılışından önce *Erhan Karaesmen* gezip görmüştü. "*Pertev Boyar, ilginç bir ressam*" diyordu, "*Kendine özgü, özelliği olan kişi*" *Rumen elçiliği* birinci sekreteri *Tudor Parvu* sergideydi. Resimleri çok beğendiğini söylüyordu. Sergiyi, Kültür ve Spor Bakanlığı Müsteşarı *Kemal Gökçe* açtı. Prof. *Necmi Sönmez*'le Prof. *Arif Akman* da oradaydılar. Prof. *Arif Akman*, Ziraat Fakültesi'nde şarapçılık öğretmeniymiş. Gericiler bir zaman Diyanet İşleri'ne sormuşlar:

— *Bu adam şarap yapmayı öğretiyor? Bunun namazı kılınır mı?*

— *Hayır, kılınmaz...* yanıtı gelmiş.

Bu kez, Prof. *Akman*, oturmuş, Diyanet İşlerine bir mektup yazmış; "*Benim yaptığım şaraplar, Tekel'e gider. Tekel'de bütçeye karışır. Diyanet İşleri mensupları da bütçeden aylık aldıklarından, bu para onların da kursağına gider.*"

Diyanet'ten yanıt gelmiş:

— *Bize gelen paralar süzülerek geldiğinden, Tekel'in paras karışmaz. O nedenle helaldir!*

4 aralık akşamı, TV'de "*Nutuk'tan*" izlencesiyle Atatürk anlatılıyor. Atatürk'ün "*Ankara halkıyla yakından tanışmak için verdiği konferans*" bölümü aktarılıyordu. (*Nutuk*, 1. Cilt, Prof. *Zeynep Korkmaz*, Sh. 245). Söylevden dört sözcük TV'de çıkarılmıştı. Bu sözcükler "*şerefsiz, haysiyetsiz ve aşağılık*" sözcükleriydi. Tümce de şöyleydi: (Çıkartılan sözcükleri ayraç arasına ben aldım.)

"*İstanbul'da birbiri ardınca gelen ve aciz kimselerden kurulmuş olan kabineler, (şerefsiz, haysiyetsiz ve aşağılık görünüşleriyle) suçsuz ve Tanrı'ya bel bağlamış olan milletin sembolü olarak tanındı, değer vermeye layık görülmeğe başlandı...*"

Atatürk'ün sözlerini TV'de sıkı denetime tutmaya (sansür etmeye) kimin ne hakkı var?

4 aralık çarşamba günü "*Mülkiye*"nin kuruluşunun 126'ncı yılıydı. *Mülkiyeliler Birliği*'nin "*Rüştü Koray Ödülü*" törenini izledim. *Ruhi Su*'ya, *Fehmi Yavuz*'a, *Cahit Talas*'a verilmişti bu yıl ödülleri. Bir başka "*Ankara Notları*"nda, izlenimlerimi aktarmak istiyorum. 6 aralıkta *Oktay Arayıcı*'nin "*Nafile Dünya*"sını seyrettik AST'ta. Ne güzel oynuyorlar. Oyuncuları kutlamam gerek. Unutmadığım AST kurucusu *Asaf Çiğiltepe*'yi, *Güner Sümer*'i, *Oktay Arayıcı*'yi andım... Politikacı *Ahmet Durakoğlu* 2 yıl önce bugün ölmüştü. *Durakoğlu* demokrasi savaşımı yolda öldü...

Mustafa Kemal'in *Tevfik Fikret* hayranı olduğunu yazmıştım. 1915'te Çanakkale Savaşı'ndan İstanbul'a gelen Mustafa Kemal, *Tevfik Fikret*'in ölümünü duyar, doğruca "*Aşiyân*"a gider. Ziyaretten sonra şunları yazar:

"*Aşiyân-ı Fikret'i tavaf etmekle mübahî; perestişkaran-ı Fikret'ten... M. Kemal*"

Buradaki bazı sözcüklerin karşılığı şöyle: "*Mübahî=Övünen; tavaf etmek=dolaşmak, Kâbenin çevresini dolaşmak; perestişkaran = tapınırçasına sevenlerden.*"

Pazartesi günü Cumhuriyet'te, Prof. *Ayhan Songar*'ın "*Tevfik Fikret dengesiz bir adamdır. Bugün gelseydi kendisine akıl hastası teşhisi koyardım...*" tümcesini okudum. Ne diyeyim? Prof. *Songar*'a gerekeni *Uğur Mumcu* söyledi...

★ ★ ★

Düzeltilme: Pazartesi günü yazıda, *Tevfik Fikret*'in dizelerinde düşen bir sözcüğü düzeltiyim derken, bu kez bir sözcük de yanlış çıkmış. Telefonla düzeltirken anlaşılamamaktan oluyor herhalde. Tâk-ü dirahşan sözcüğü, pâk-ü dirahşan olacak. Yine aynı yazıda, *Ahmet İsvan*'ın bir sözcüğü de ters anlama gelecek biçimde çıkmış. (Politikada en çok zevk aldığım dönemler) değil, (politikada en çok zevk aldığım dönemler) olacaktır. Anlaşılması için tümceleri yeniden yazıyorum:

Bir gün *Ahmet İsvan*'la konuşuyordum. Konu, "1980 öncesinde CHP'de hizipler"di. Şöyle dedi *İsvan*:

— *Size bir şey söylemek isterim: Kısa bir süre, o hizipli dönemlerde ben de CHP'de çalıştım, gidip geldim, yakından gördüm. İnanır mısınız, politikada en çok zevk aldığım dönemler, o dönemler oldu.*

Ahmet İsvan'dan ve okurlardan özür dilerim...

